Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

# BIULETYN KOWIEŃSKI

## WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 5 lipca 1935 r.- 1317.-

## Treść numeru:



x

x x

## I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"T e v ų  Z e m e" o  p o ż y t e c z n o ś c i  s t o s u n k ó w  p o l s k o - l i t e w s k i c h. "Tevų Zeme" z 1.VII.35 r, zamieszcza artykuł o potrzebie nawiązania stosunków z Polską, zaopatrując go w uwagę, iż redakcja nie ze wszystkiemi myślami autora artykułu się zgadza.

Na wstępie autor artykułu stwierdza, że porozumienie gospodarcze i tranzytowe z Polską nie oznacza jeszcze dla Litwy wyrzeczenia się pretensyj do Wilna. Brak stosunków z państwem, z którem granica wynosi 516 km przynosi Litwie wiele szkody; należy więc szukać porozumienia xxxxxxxxxxx w dziedzinach, gdzie interesy obu państw są zbieżne, przyczem należy powodować się względami na realną korzyść, nie zaś sentymentem. Podobnie Niemcy zawarły traktat z Polską, chociaż nie zrezygnowały ze swych dążeń.

Na nawiązaniu stosunków zyskałoby przedewszystkiem poczucie bezpieczeństwa. Stosunki Litwy z Niemcami są naprężone i nie rokują nadziei na rychłą poprawę. Dla Polski nie może być kwestją obojętną, jakie państwo sąsiaduje z nią od północy na wybrzeżu bałtyckiem. W razie wzmożenia ekspansji niemieckiej w Nadbałtyce, obrona niezbędnego dla Niemiec, chociażby ze względów komunikacyjnych Pomorza byłaby dla Polski niemożliwa, zaś dostęp do morza jest dla niej kwestją życia i śmierci. W wypadku wojny z Niemcami dla Polski niezbędne jest swobodne korzystanie z Niemna, Kłajpedy i Libawy.

Rosja też skorzystałaby na uregulowaniu stosunków polsko-litewskich, gdyż dla niej również nie jest obojętna ekspansja niemiecka na Wschód. Pozatem porozumienie takie byłoby w duchu propagowanego przez ZSRR paktu wschodniego. Wzmocniłby się wreszcie związek państw bałtyckich, dzięki możności całkowitego uzgodnienia polityki zagranicznej.

W Nadbałtyce krzyżowałyby się interesy Polski i Rosji, a to zwiększyłoby dla Litwy możność prowadzenia samodzielnej polityki.

Ze względów gospodarczych normalizacja stosunków z Polską byłaby dla Litwy również korzystna: skróciłaby się wówczas o 100 km droga do Europy Środkowej, wiodąc przez Polskę, gdzie taryfy transportowe są niższe, niż w Niemczech. Ożywiłby się także ruch tranzytowy i linja kolejowa przez Wilno. Wreszcie otworzyłby się nowy rynek zbytu dla towarów litewskich, które już szły przed kilku laty do Wilna i dalej. Dla zakupów rynek polski jest wygodniejszy niż angielski, gdzie trzeba nabywać tylko wielkie partje towarów. Anglja wobec uzyskania przez Litwę nowego rynku stałaby się skłonniejsza do ustępstw, a dla Niemiec represje handlowe w stosunku do Litwy straciłyby również rację bytu. Nie byłoby w ich interesie trwać przy nich nadal, wyrzekając się wpływu kulturalnego i gospodarczego na Litwę. Spowodowałoby to otwarcie granic litewskich dla towarów niemieckich.

Porozumienie byłoby wreszcie korzystne dla Litwinów w Polsce i Polaków w Litwie. Przy nawiązaniu stosunków konsularnych Litwa mogłaby roztoczyć opiekę nad mniejszością litewską w Wileńszczyźnie, gdzie obecnie panują warunki sprzyjające wynaradawianiu. Bezpośredni kontakt wzmocniłby tamtejszych Litwinów. Polacy w Litwie żądaliby większej swobody, lecz tę swobodę mają oni już dzisiaj. Posiadają bowiem swe szkoły, gimnazja, organizacje kulturalne i gospodarcze, korzystające z opieki prawa. Ewentualne wzmożenie żywiołu polskiego w Litwie jest bez znaczenia, chociażby nawet ilość Polaków z 3% miała się podnieść do 6-ciu.

Tak nieznaczna mniejszość, będąc obecnie słabą pod względem gospodarczym przy niezbyt wysokiej kulturze, czyż może mieć jakiś realny wpływ na losy kraju?

Reasumując autor stwierdza potrzebę zawarcia z Polską traktatu regulującego handel i transport oraz potrzebę nawiązania stosunków konsularnych przy zapewnieniu przez Polskę Litwinom zamieszkałym w Wileńszczyźnie swobody kulturalnej i gospodarczej.-

K r o n i k a.

N o w e u m o w y h a n d l o w e L i t w y .Prasa kowieńska xxxxxxxxx/z 3.VII.1935/ donosi, iż według urzędowych wiadomości litewsko-włoskie rokowania w Rzymie zostały zakończone. W czasie rokowań tych osiągnięto porozumienie na przeciąg jednego roku, oparte na zasadach kompensacyjnych.Układ ma zapewnić Litwie możność wywozu do Włoch większej ilości mięsa wędzonego, konserw i niektórych produktów mlecznych. Natomiast Włochom zostanie zapewniony większy wywóz do Litwy owoców południowych i niektórych artykułów przemysłowych.

Pozatem lit. M.S.Z. otrzymało wiadomość, iż rząd hiszpański zdecydowany jest przystąpić do niezwłocznych rokowań handlowych z Litwą. W związku z tem wkrótce wyłoniona zostanie delegacja litewska do rokowań handlowych z Hiszpanją.-

W p ł a c e n i e s k ł a d k i d o L i g i N a r o d ó w. Prasa kowieńska z 31 czerwca /VII.1935/:Litwa wpłaca do Ligi Narodów z tytułu swego członkostwa 480 tys.franków szwajc.rocznie /w czterech ratach/. W tych dniach Litwa wpłaciła drugą kolejną ratę do Ligi Narodów.-

Z p o s e l s t w a l i t e w s k i e g o w M o s k w i e. "Liet.Žinios" Nr.147 /VII.1935/: Poseł litewski w Moskwie p.Bałtrušaitis wydał przyjęcie na cześć bawiących tam profesorów litewskich. W przyjęciu wzięło udział szereg dostojników sowieckich.

Z p o s e l s t w a l i t . w P r a d z e ."Liet.Aidas" Nr.148 /VII.1935/ podaje następujący adres poselstwa litewskiego w Pradze: Legation de Lithuanie, ul.Karoliny Swetle 37, Praha I.-

P r a s a e s t o ń s k a o p o t r z e b i e u s t a l e n i a s t a t u t u m o r z a B a ł t y c k i e g o ."L.Aidas" Nr.143 /VII.1935/:Prasa estońska, pisząc o niebezpieczeństwie hegemonji Niemiec nad Bałtykiem, wskazuje na potrzebę opracowania statutu Morza Bałtyckiego.-

## III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

M i n .S z y l i n g a s o p r a c y u s t a w o d a w c z e j w L i t w i e ."Siegodnia" Nr.181 z 3.VII.1935 r. zamieszcza obszerny wywiad swego kowieńskiego korespondenta z lit.ministrem Sprawiedliwości i prezesem lit.Rady Stanu p.S.Szylingasem na temat pracy ustawodawczej w Litwie.

Ośrodkiem pracy ustawodawczej w Litwie - oświadczył min. Szylingas - jest Rada Stanu, która w tej dziedzinie prowadzi działalność nietylko redakcyjną, lecz także i twórczą. W pracy ustawodawczej Rada Stanu nie zajmuje się tłumaczeniem cudzych ustaw,lecz tworzy własne kodeksy,oparte na specyficznych właściwościach Państwa i Narodu Litewskiego. Warunki życia uległy zmianie. Litwa nie może oprzeć się na dawnem ustawodastwie, a w wielu wypadkach nie może przyjąć nawet tego, co w ustawodastwie rosyjskiem podane było, jako aksjomaty.

W wielu wypadkach ustawodastwo litewskie dochodzi do założeń wręcz przeciwnych, niż te, które były zawarte w aksjomatach uczonego rosyjskiego Tagancewa. Uwydatnia się to specjalnie w ustawie o ochronie Narodu i Państwa. Dawne ustawodastwo chroniło interesy grupy przed samowolą rządu. Obecnie rząd i społeczeństwo w Litwie stanowią jedną całość.

Obecnie w drodze reglamentacji życia państwowego dochodzi się do świadomości tego, iż dobro jednostki indywidualnej zależy od dobra kolektywnego. Państwo zmuszone jest normować produkcję i koordynować całe życie gospodarcze kraju. Jako specyficzny przykład ustawodastwa litewskiego min.Szylingas wskazuje na nowo wydaną ustawę o regulacji cen, która posuwa się tak daleko, iż przewiduje możność naruszenia tajemnicy safesów bankowych.

W dalszym ciągu min.Szylingas oświadczył, iż w całej swej pracy ustawodawczej Litwa powoduje się względami ściśle narodowemi, rozciągając względy narodowe nawet na sposób redagowania ustaw, usiłując się jak najbardziej przybliżyć xxx do specyficznej narodowej psychologji litewskiej. Ustawodastwo litewskie unika posługiwania się wyrażeniami ściśle prawniczemi, zrozumiałemi tylko dla wtajemniczonych. Zadaniem ustawodastwa jest ochrona indywidualności małego Państwa Litewskiego przed wpływem wielkich sąsiadów.

Podobne tendencje obserwuje się również w ustawodastwie łotewskiem i estońskiem.

Na zakończenie min.Szylingas wyraził zdanie, iż nie wierzy w możliwość stworzenia wspólnego dla trzech państw bałtyckich ustawodastwa, a to ze względu na konieczność zachowania specyficznych walorów lokalnych w ustawodastwie każdego kraju.-

K r o n i k a.

S t a t u t s z k o ł y p o l i c y j n e j ."L.Žinios" Nr.147 /VII.1935/:Minister S.Wewn.zatwierdził nowy statut lit.szkoły policyjnej, zawierający szczegółowy przepisy dotyczące ustroju oraz programu szkoły. M.in. w szkole tej prowadzone będą wykłady o obecnych kierunkach politycznych.-

U n i w e r s y t e t k o w i e ń s k i w c y f r a c h ."Liet. Aidas" Nr.148 /VII.1935/:W semestrze wiosennym 1935 r. liczba zarejestrowanych studentów nauniwersytecie kowieńskim wynosiła 3.600 osób, z czego 32 pobiera stypendja, 751 posiada posady, 320 trudni się wolnemi zawodami. 20% studentów wolnych jest od opłat akademickich. Pod względem narodowości na uniwersytecie kowieńskim studjuje: 3.555 obywateli litewskich, 6 łotewskich, 1 estoński, 8 amerykańskich, 1 z paszportem nansenowskim, 21 bez obywatelstwa i 8 nie udzieliło informacyj. Pod względem znajomości języków 581 studentów zna język angielski, 11 białoruski, 1 duński, 15 czeski, 55 esperanto, 4 estoński, 3 fiński, 52 grecki, 16 włoski, 3 - hiszpański, 456 hebrajski, 127 łotewski, 8 2 6 p o l s k i, 474 łaciński, 824 francuski, 1.745 rosyjski, 1 słowacki, 1 ukraiński, 1 węgierski, 2.282 niemiecki, 392 żydowski. W 1934 r. uniwersytet kowieński wydał: 6 dyplomów wydz.teolog.-filozoficznego, 1 teologji ewangelickiej, 4 wydz.humanistycznego /ogółem 116 dyplomów/, 34 wydz.prawa /601/, 12 matem.-przyrodniczych /122/, 40 wydz.lekarskiego /464/, 11 wydz.technicznego /91/.

Jeśli chodzi o stosunki rodzinne, to rodzice 1.595 studentów trudnią się rolnictwem, 110 przemysłem, 407 handlem, 451 są urzędnikami państwowymi, 69 zajmują posady prywatne i 420 uprawiają wolne zawody.-

A m n e s t o w a n i e B o r u t y ."L.Aidas" Nr.148 /VII.1935/: Prezydent Republiki darował karę Kazimierzowi Borucie, skazanemu na 4-ry lata więzienia za udział w nielegalnym związku "socjalistów, rewolucjonistów, maksymalistów".-

N o w y m o s t n a N i e m n i e ."Rytas" Nr.147 /VII.1935/: Pewna firma zamierza wybudować na Niemnie w pobliżu mostu żelaznego koło Fredy most pontonowy /Freda znajduje się w pobliżu Kowna/.

D o k o ł a l i k w i d a c j i n i e r u c h o m o ś c i o b c o k r a j o w c ó w .Prasa kowieńska /z 2.VII.1935/:Na mocy uchwały Gabinetu Ministrów, obcokrajowcom, posiadającym dotąd w Litwie nieruchomości ziemskie, pozostawiono trzyletni termin na zlikwidowanie tych posiadłości. O ile likwidacja nie nastąpi majątki obcokrajowców przejdą w posiadanie zarządu reformy rolnej.-

Z j a z d n a c z e l n i k ó w k o m ó r c e l n y c h .Prasa kowieńska /z 3.VII.1935/: W Kownie rozpoczął się zjazd naczelników komór celnych, w czasie którego zostanie rozpatrzony projekt zmiany przepisów o działalności komór celnych w Litwie.-

P l a n w y r ę b u l a s ó w n a 1 9 3 8 r .Prasa kowieńska /z 3.VII.1935/:Departament Leśny zatwierdził plan wyrębu lasów na 1938 r.,który obejmuje 1.736.000 fm.-

Z I n s t y t u t u P e d a g o g i c z n e g o w K ł a j p e d z i e .Prasa kowieńska /z 3.VII.1935/:Na stanowisko dyrektora Instytutu Pedagogicznego w Kłajpedzie zamianowany zostanie p.W. Soblis, zaś na stanowisko wicedyrektora p.M.Maczernis. -

N o w y p r o r e k t o r u n i w e r s y t e t u .Prasa kowieńska /z 3.VII.1935/:Na stanowisko prorektora uniwersytetu kowieńskiego na przeciąg lat trzech został mianowany prof.Jodele.-

F a b r y k a b e n z y n y w K o w n i e ."Rytas" Nr.148 /VII. 1935/:Grupa przemysłowców postanowiła założyć w Kownie /w Szańcach/ fabrykę benzyny.-

## VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a.

D o k o ł a b u d o w y r a d j o s t a c j i w K ł a j p e d z i e ."Rytas" Nr.148 /VII.1935/:Prowadzone już są prace nad budową radjostacji w Kłajpedzie. W końcu jesieni 1935 r. stacja kłajpedzka zostanie uruchomiona.-

Podobną tendencję obserwuje się również w ustawodawstwie łotewskiem i estońskiem.

Na zakończenie min.Szylingas wyraził zdanie, iż nie wierzy w możliwość stworzenia wspólnego dla trzech państw bałtyckich ustawodawstwa, a to ze względu na konieczność zachowania specyficznych walorów lokalnych w ustawodawstwie każdego kraju.-

Kronika.

Statut szkoły policyjnej."L.Žinios" Nr.147 /VII.1935/: Minister S.Wewn.zatwierdził nowy statut lit.szkoły policyjnej, zawierający szczegółowy przepisy dotyczące ustroju oraz programu szkoły. M.in. w szkole tej prowadzone będą wykłady o obecnych kierunkach politycznych.-

Uniwersytet Kowieński w cyfrach."Liet. Aidas" Nr.148 /VII.1935/: W semestrze jesiennym 1935 r. liczba zarejestrowanych studentów na uniwersytecie kowieńskim wynosiła 3.600 osób, z czego 53 pobiera stypendję, 751 posiada posady, 320 trudni się wolnemi zawodami. 20% studentów wolnych jest od opłat akademickich. Pod względem narodowości na uniwersytecie kowieńskim studjuje: 3.555 obywateli litewskich, 6 łotewskich, 1 estoński, 8 amerykańskich, 1 z paszportem nansenowskim, 21 bez obywatelstwa i 8 nie udzieliło informacyj. Pod względem znajomości języków 581 studentów zna język angielski, 11 białoruski, 1 duński, 15 czeski, 55 esperanto, 4 estoński, 3 fiński, 52 grecki, 16 włoski, 3 - hiszpański, 456 hebrajski, 127 łotewski, 8 2 6 polski, 474 łaciński, 824 francuski, 1.745 rosyjski, 1 słowacki, 1 ukraiński, 1 węgierski, 2 282 niemiecki, 332 żydowski. W 1934 r. uniwersytet kowieński wydał: 6 dyplomów wydz.teolog.-filozoficznego, 1 teologji ewangelickiej, 4 wydz.humanistycznego /ogółem 116 dyplomów/, 34 wydz.prawa /601/, 12 matem.-przyrodniczych /122/, 40 wydz.lekarskiego /464/, 11 wydz.technicznego /91/.

Jeśli chodzi o stosunki rodzinne, to rodzice 1.595 studentów trudnią się rolnictwem, 110 przemysłem, 407 handlem, 451 są urzędnikami państwowymi, 69 zajmują posady prywatne i 420 uprawiają wolne zawody.-

Ułaskawienie BorutY."L.Aidas" Nr.148 /VII.1935/: Prezydent Republiki darował karę Kazimierzowi Borucie, skazanemu na 4-ry lata więzienia za udział w nielegalnym związku "socjalistów, rewolucjonistów, maksymalistów".-

Nowy most na Niemnie."Rytas" Nr.147 /VII.1935/: Pewna firma zamierza wybudować na Niemnie w pobliżu mostu żelaznego koło Fredy most pontonowy /Freda znajduje się w pobliżu Kowna/.

Do końca likwidacji nieruchomości obcokrajowców. Prasa kowieńska /z 2.VII.1935/: Na mocy uchwały Gabinetu Ministrów, obcokrajowcom, posiadającym dotąd w Litwie nieruchomości ziemskie, pozostawiono trzyletni termin na zlikwidowanie tych posiadłości. O ile likwidacja nie nastąpi majątki obcokrajowców przejdą w posiadanie zarządu reformy rolnej.-

Zjazd naczelników komór celnych. Prasa kowieńska /z 3.VII.1935/: W Kownie rozpoczął się zjazd naczelników komór celnych, w czasie którego zostanie rozpatrzony projekt zmiany przepisów o działalności komór celnych w Litwie.-

Plan wyrębu lasów na 1938 r. Prasa kowieńska /z 3.VII.1935/: Departament Leśny zatwierdził plan wyrębu lasów na 1938 r., który obejmuje 1.756.000 m.³.-

Z Instytutu Pedagogicznego w Kłajpedzie. Prasa kowieńska /z 3.VII.1935/: Na stanowisko dyrektora Instytutu Pedagogicznego w Kłajpedzie zamianowany zostanie p.W. Soblis, zaś na stanowisko wicedyrektora p.M.Maczernis.-

Nowy prorektor uniwersytetu. Prasa kowieńska /z 3.VII.1935/: Na stanowisko prorektora uniwersytetu kowieńskiego na przeciąg lat trzech został mianowany prof.Jodele.-

Fabryka benzyny w Kownie. "Rytas" Nr.148 /VII. 1935/: Grupa przemysłowców postanowiła założyć w Kownie /w Szanczach/ fabrykę benzyny.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

Do końca budowy radjostacji w Kłajpedzie. "Rytas" Nr.148 /VII.1935/: Prowadzone już są prace nad budową radjostacji w Kłajpedzie. W końcu jesieni 1935 r. stacja kłajpedzka zostanie uruchomiona.-